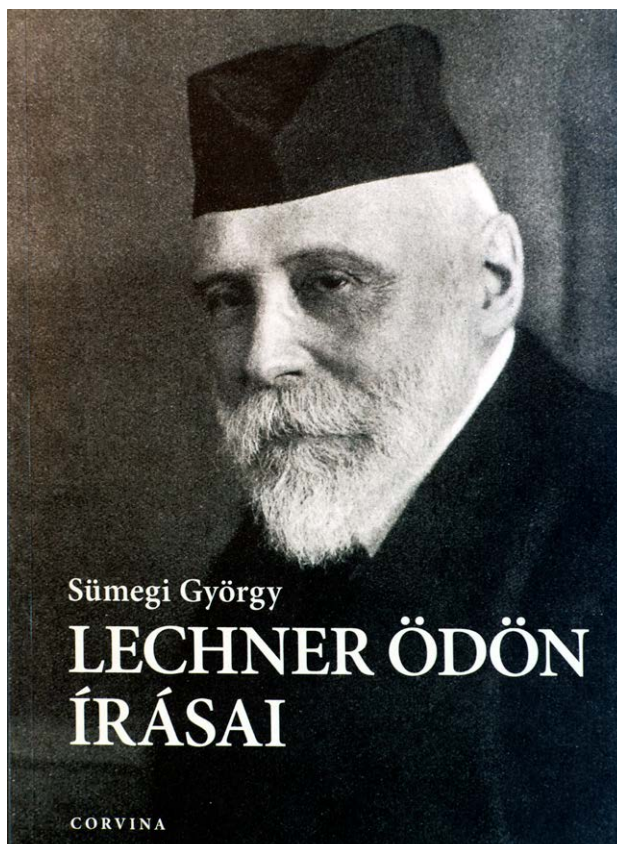

Lóska Lajos

A magyar építészeti stílus megalkotója

Sümegei György:
Lechner Ödön írásai

Corvina Kiadó, 2020, 231 oldal,
4990 forint

Lechner Ödön a 19. század második felének legkarakteresebb alkotója, a magyar építészeti stílus letéteményese. Nagyon sokan ismerik és kedvelik napjainkban is épületeit, a Magyar Királyi Postatakarék-Pénztárt, a Földtani Intézetet vagy az öt év alatt (1891–1896) felépített Iparművészeti Múzeumot, melyet mostanság restaurálnak – ha emlékeim nem csalnak, már legalább öt esztendeje, és még mindig nem készültek el vele.

Lechner jó helyen és jó időben született. Munkásságának kibontakozását nagyban segítette az Osztrák–Magyar Monarchia párját ritkító gazdasági fejlődése, amely a kiegyezés után jelentős középhatalommá vált, határai Fiumétől Lembergig terjedtek, Európa meghatározó gazdasági és politikai tényezője lett. Mindenekelőtt ez a viszonylag gyorsan bekövetkező prosperitás teremtette meg az építőművészet fellendülését is; ebben az időszakban alakult ki például Budapest máig meghatározó építészeti arculata.

Lechner Ödön (1845–1914) tanulmányait Budapesten és Berlinben végezte, majd ezt követően olaszországi tanulmányútja után, 1869-ben hazatért, és irodát nyitott a fővárosban. Néhány korai, historizáló épület (Thonet-ház, 1888–1889) kivitelezése után az önálló arculatú magyar építészeti stílus kialakítását tűzte ki célul, melynek lényegét az új technikai megoldások, a szecessziós formák, a kerámia díszítőelemek és mindenekelőtt népművészetünk motívumainak az épület síkfelületein való alkalmazása jelentette. E sajátosan honi stílus megteremtésének a lehetőségeit a következőképpen fogalmazza meg *A magyar építőstílusról* szóló cikkében: „A régi ízlés és a régi formák nem felelnek meg többé az új kor, e modern felfogás szükségének. Forradalom van a művészet minden terén. Elvetik a célszerűtlen, avagy az elkoptatott régít, s új formákat keres az élet mai követelményeinek művészi kifejezésére. S visszatér újra a művészet a nemzetek kincsestárához: a néphez, ott keresi meg megújulásának feltételeit. Itt az ideje, most vagy soha, hogy megteremtjük a magyar stílt az építészetben.”

A kötet a családtagokhoz, a feleségéhez, bátyjához írott levelekkel indul, ám ezek témája hamarosan megváltozik, és előtérbe kerülnek bennük a szakmai kérdések. Lechner dolgozatai közül mindenképpen célszerű elolvasni *A magyar építőstílusról* (1902), valamint a *Magyar formanyelv nem volt, hanem lesz* (1906) címűeket. Ezekben fogalmazza meg ugyanis építészeti programját, míg *Önéletrajzi vázlatában* (1911) munkásságáról vall. Emellett mint közéleti ember sok más kérdéshez is hozzászól, például az új Nemzeti Színház építésének vitájához, sőt olyan látszólag periférikusnak tűnő témák is érdeklík, mint a képeretek milyensége és minősége (*A művészi képeret*, 1913) vagy a bútorművesség fejlődése (*Régi bútor vagy új bútor*, 1913). Ezt a fejezetet az embert és az ünnepeket építést bemutató, *Kortársak Lechner Ödönről* című rész követi, amelyben képzőművészek (Herman Lipót, Kernstok Károly), művészettörténészek (többek között Lázár Béla, Lyka Károly) és írók (Krúdy Gyula, Molnár Ferenc) vallanak az alkotóról. Krúdy Gyula például így írja le Lechner alakját: „Muzeális megjelenésű férfi volt; akár a művész-kávéház kirakati ablakánál ült, kimosolygott az Andrássy út járókelőire, valamint helyeslőleg bólintott a körülötte helyet foglaló ifjú művésznemzedék felé: mindig volt valami a magatartásában, mintha az imént lépett volna ki egy klasszikus olajkép rámai közül.”

A kötetet utószó zárja, illetve irodalomjegyzék, névmutató és képmelléklet egészíti ki. Az összeállítást mindenekelőtt az teszi érdekessé, hogy nemcsak az építész Lechnert látta, de megmutatja egyéniségének, jellemének eddig kevésbé ismert oldalait, bepillantást nyújt személyes életének mozzanataiba is.